

Nevažna sporedna stvar na svijetu – nogomet u Koprivnici 1925. godine

ILIJA CIKAČ

1. Uvod

Povodom osamdesete obljetnice osnutka Muzeja grada Koprivnice i 51. broja Podravskog zbornika, koji je doživio određene promjene kako bi se prilagodio novoj publici i učinio zanimljivijim različitim društvenim skupinama, nastala je ideja o kratkom radu koji bi opisao okolnosti i svakodnevicu grada Koprivnice u nekoj od zanimljivih godina prije nego što su sami Muzej i Zbornik postojali. Kako se čini da je u dosadašnjim brojevima uz teme iz područja od povijesti, preko etnologije, povijesti umjetnosti, prirodoslovlja i geografije do književnosti nedostajalo sportskih tema, pružila se prilika da se ispiše jedna sportska priča koja bi mogla biti prva od mnogih u sljedećim brojevima Podravskog zbornika. Sasvim slučajno je odabrana 1925. godina, više zato što je od tada prošlo stotinu godina, a manje zato što je 2025. godina višestruko jubilara za hrvatsku povijest. Isto tako, slučajno je priča vezana uz nogomet jer je i tada taj sport bio prilično popularan i zbog toga donekle neizbježan.

Nakon Prvog svjetskog rata, gradske vlasti Koprivnice unutar tadašnje nove države, Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca osnovale su 1919. godine Športski klub Victoriju koji je trebao djelovati kao protuteža Hrvatskom športskom klubu Slavenu.¹ Smatra se da su tadašnje

vlasti pod izlikom razvoja sporta i povećavanja kompetitivnosti osnivali ovakve klubove kako bi smanjili popularnost „hrvatskih klubova”, tj. onih koji su u svom nazivu imali pridjev *hrvatski* u svrhu smanjivanja isticanja nacionalnih identiteta i prijepora u tom multietničkom kraljevstvu te da je nezadovoljstvo građana zbog takvih nastojanja dovelo do toga da od 1927. do 1929. godine nije djelovao nijedan nogometni klub.² Ipak, situacija nije bila tako jednostavna. U Nogometnom leksikonu Hrvatskog leksikografskog zavoda navode se podaci s godinama osnivanja nekih drugih podravskih klubova na području sadašnje županije. Do 1925. godine, osim Slavena (osnovan 1907. ili 1912. godine), osnovani su Drava iz Novigrada Podravskog (1922.), Graničar iz Đurđevca (1919.), Graničar iz Legrada (1924.), Hlebine (1924.), Kalinovac (1921.), Osvit iz Đelekovca (1923.), Panonija iz Peteranca (1922.), Podravec iz Virja (1908.), Tomislav iz Drnja (1921.) i Tomislav iz Svetog Ivana Žabna (1925.).

2. Sportske vijesti u lokalnim novinama

U prilog tome govori i vrlo površno izvješta-

1 Koprivnica. *Nogometni leksikon (2004), mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2025. Pristupljeno 5. 5.

2025. <<https://nogomet.lzmk.hr/clanak/koprivnica>>.

2 Koprivnica. *Nogometni leksikon (2004), mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2025. Pristupljeno 5. 5. 2025. <<https://nogomet.lzmk.hr/clanak/koprivnica>>.

Nogometni klub Viktorija Koprivnica

vanje o sportskim događanjima u lokalnim Koprivničkim novinama 1925. godine. Hrvatski športski klub Slaven nije spomenut ni jednom, jer je do te godine već bio ugašen. Za današnje pojmove i novine to je nezamislivo. Iako je na grbu današnjeg Nogometnog kluba Slaven Belupo istaknuta 1907. kao godina osnutka, preciznije bi bilo da je istaknuta 1912. godina kada je Đački nogometni klub Koprivnica promijenio ime u Hrvatski športski klub Slaven.

Suprotno tome, o Športskom klubu Viktorija/Viktorija/Victoria se povremeno pisalo. U prvom broju Koprivničkih novina objavljenima 18. listopada 1925. godine, najavljena je prijateljska nogometna utakmica između H. Š. K. Viktoria ili Viktorija i momčadi direkcije državne željeznice iz Zagreba.³ Zanimljivo, danas prijateljskih utakmica u to vrijeme obično nema s obzirom na to da traju prvenstva na svim razinama ili ligama. U kratkoj obavijesti unutar poglavlja *Društvene i staleške vijesti*, članovi igrači kluba zamoljeni su da prisustvuju sastanku prije utakmice u gostionici Pavlić u 13 sati. Lokacija te gostionice danas je nepoznata, budući da se čak ni u lokalnim novinama nisu pojavljivali oglasi u kojima bi bila navedena adresa. Isto tako, nije jasno gdje je bilo tadašnje igralište.

U sljedećem broju⁴, najavljena je prijateljska utakmica između juniora H. Š. K. Viktorija i nogometne sekcije „Mladog zanatlije” koja je

održana 25. listopada 1925. godine u 15:00 sati. Iz nastavka članka saznaje se da je prethodna prijateljska utakmica protiv Željezničke direkcije Zagreb počela dosta živim tempom. Domaća momčad postigla je pogodak u 4. minuti, koji ih je ohrabrio te su do kraja utakmice igrali s velikim elanom i izdržljivošću koju publika dotad nije vidjela. Lijepom i promišljenom igrom isticao se Begović na spojci (današnji vezni) i Beno na centru (središnji vezni). Lijevi vezni Heinrich isticao se lijepim udarcima na gol. Kod gostiju je na centru dobro igrao haškovac Justin. Nakon rezultata 4:1 za domaće, gosti su sve više napadali, ali nisu uspjeli probiti obranu Viktorije. Dobro je igrao i branič Sobota, a vratar je bio loš. Na kraju članka, autor je suca, g. Kendu ocijenio kao dobrog i objektivnog te izrazio žaljenje za slabom gledanošću ovakvih sportskih događanja u Koprivnici.

U šestom broju Koprivničkih novina⁵ koji je izašao 7. veljače 1926. godine piše da je Športski klub Viktorija uz igranje nogometa održavao i kostimirane zabave. Naime, na pokladni utorak, tj. 16. veljače, klub je organizirao „krabuljni korzo”, tj. pokladnu povorku koja je trebala nadmašiti sva dotadašnja slična događanja, a sve u svrhu oživljavanja „veselih prijeratnih vremena”. Maskirani sudionici povorke okupili su se u 14:30 sati u dvorištu vatrogasnog doma, a sama povorka krenula je u 15 sati.⁶ Samu povorku činilo je trinaest „ukusno odjevenih” konjanika, koje je predvodio g. Gusti Herceg, a pratila su ih tri kola s glazbom i „maškarama”.⁷ U istom broju je istaknuto da povorka ipak nije uspjela oživiti raspoloženje iz vremena prije rata. Istog dana navečer, u 20:30 sati, u prostorijama dvorane Domoljub održana je plesna zabava pod maskama. Događanje je nazvano *Viktorijina reduta – Noć veselih krabulja*. Plesna dvorana je bila ukrašena po uzoru na one zagrebačke, nastupao je kineski jazz band, a prikazane su i druge atrakcije. Uz to, posluživana je hrana i piće kao bife. Najav-

3 Koprivničke novine, II, 1, 1925., str. 3

4 Koprivničke novine, II, 2, 1925., str. 3

5 Koprivničke novine, III, 6, 1926., str. 3

6 Koprivničke novine, III, 7, 1926., str. 2

7 Koprivničke novine, III, 8, 1926., str. 3

ljen je i dolazak uglednih gostiju iz zagrebačkih sportskih društava. U kasnijem broju novina istaknuto je da klub Viktorija nije osigurao ulaznice za novinare, pa je prikaz ove zabave izostao.⁸

U kasnijem broju 1926. godine, donesena je tipična vijest o odigranoj prvenstvenoj utakmici između domaće Viktorije i Gradjanskog iz Bjelovara (BGŠK – Bjelovarski gradjanski športski klub – *Begeška*⁹). Pobjedili su gosti rezultatom 5:0. Autor članka vrlo je kritično ocijenio igru oba kluba. Ističe da je igra bila jedna, domaća ekipa nije pokazala nikakvu taktiku, napadači su bili bezvoljni, vezni ili spojke su bili bezvrijedni, krila besposlena, a samo je obrana bezuspješno pokušavala odolijevati napadima suparnika. Dobri su bili samo braniči Ostrogović mlađi, Bujec i Ester, a golman slab. Gosti su pobjedili samo zbog veće volje za pobjedom. Iznijeta je i uputa klubu da upotpuni svoju momčad mlađim igračima koji će pokazati više volje za sport i klub te se pokoravati disciplini kluba.

U daljnjim brojevima Koprivničkih novina više se nije pisalo o sportu, čak je u 48. broju objavljen članak u kojem uredništvo objavljuje da više ne namjerava tiskati članke o sportu, jer su smatrali da „naše kulturne i privredne tekovine propadaju na očigled” i praćenje sporta nije dobro rješenje. Te 1926. godine, ŠK Victoria je prestao s radom. Od tada do 1930. godine, Grad Koprivnica nije imao nogometni klub.¹⁰

2. Nazivi klubova

Jasno je da je koprivnički ŠK Viktorija nazvan po rimskoj boginji Viktoriji (lat. *Victoria*), personifikaciji pobjede i simbolu pobjedonosnoga Rimskoga Carstva koja je prikazivana u antičkoj umjetnosti na kipovima, slikama i novcu, a u nazivu jednog ovakvog sportskog

društva javlja se kao odjek neoklasicizma u književnosti koji se u Hrvatskoj održao u XX. stoljeću kao novi val mode oponašanja antičkih uzora.¹¹ U ovom slučaju, možda i kao suptnost nazivu Slaven koji je vjerojatno odjek nacionalizama slavenskih naroda unutar Austro-Ugarske monarhije nakon revolucije 1848. godine te neoslavizma (češ. *novoslovanství*) koji se kao misao o suradnji slavenskih naroda javio početkom XX. stoljeća, baš otprilike onda kada je stariji koprivnički klub, *Đački nogometni klub Koprivnica* preimenovan u *Hrvatski športski klub Slaven*. Ipak, čak ni u službenoj povijesti suvremenog kluba Slaven Belupo nije sasvim jasno, je li zaista klub preimenovan ili je osnovan potpuno novi klub pod nazivom Slaven. Zna se da su za to zaslužni članovi slavne sportske obitelji Friedrich. Isto tako nije jasno je li prije osnivanja ŠK Viktorija, HŠK Slaven ugašen ili su jedno vrijeme postojali usporedo. Čini se ipak, da su barem četiri godine postojala oba koprivnička kluba, budući da je poznato kako je 1920. godine HŠK Slaven osvojio naslov prvaka pokrajinskog prvenstva Hrvatske, a ŠK Viktorija je osnovan godinu ranije. Zbog financijskih teškoća i odlaska braće Friedrich u Zagreb¹², klub Slaven je vjerojatno prestao djelovati 1923. godine.¹³

Slična podudarnost vidljiva je u godinama osnivanja, doduše ranije u prošlosti i odnosu klubova Slavia (osnovan 1892. godine)¹⁴ i Sparta (1893.)¹⁵ iz Praga. Iako oni paralelno postoje i natječu se do danas. Vrlo je zanimljiva činjenica da su i u susjednom gradu Bjelovaru postojali klubovi Viktorija (osnovan 1921. godine) i HŠK Slaven (1924.) pa čak i Slavija (1939.).¹⁶ Nakon Prvog svjetskog rata opstali

8 Koprivničke novine, III, 8, 1926., str. 3

9 Ovaj građanski klub iz Bjelovara ima sličnu povijest godina osnutka kao i koprivnički HŠK Slaven.

10 <https://nk-slaven-belupo.hr/o-klubu>

11 Klasicizam. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2025. Pristupljeno 5. 5. 2025. <<https://www.enciklopedija.hr/clanak/klasicizam>>.

12 <https://nk-slaven-belupo.hr/o-klubu>

13 Autor zahvaljuje prof. Hrvoju Petriću na ovom podatku.

14 <https://en.slavia.cz/historie.asp>

15 <https://sparta.cz/en/klub/history>

16 Bjelovar. *Nogometni leksikon (2004), mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2025. Pristupljeno 29. 7. 2025. <<https://nogomet.lzmk.hr/clanak/bjelovar>>.

su samo mlađi građanski klub BGŠK (Bjelovarski građanski športski klub/Begeška osnovan 1912. godine) i stariji Nogometni klub Šparta (osnovan 1909. godine).¹⁷ Klubovi Šparta i Slavija su sigurno tako nazvani po uzoru na praške klubove, vrlo vjerojatno na prijedlog klupskih članova Čeha koji su živjeli u tom kraju. Ime Sparta ili Šparta dano je po uzoru na antički grčki grad-državu u Lakoniji na poluo-toku Peloponezu, koji je u antičko vrijeme bio poznat po svom militantnom društvu, stezi i disciplini. Dugo se smatralo da su zbog toga Spartanci bili posebno hrabri i vješti ratnici. S takvim osobinama su se voljela poistovjećivati mnoga sportska društva diljem svijeta. Slično tome naziv Slava ili Slavija potječe iz slavenske mitologije. To je ime boginje zaštitnice žetve i područja, ali i časti, junaštva, slave te pobjede, slično kao Nika boginja pobjede iz grčke mitologije ili rimska Viktorija. Uzmemo li se u obzir ti atributi, uz pokret panslavizma, jasno je zašto su se tako nazivala rana sportska društva.

3. Prilog proučavanju povijesti sporta

Kod pisanja ovog teksta nametnula se ideja o pokušaju ubiciranja mjesta važnih za djelovanje klubova. Prvo, klupskih prostorija i drugo, lokacije igrališta. Povjesničarka Mira Kolar-Dimitrijević, rođena je u Koprivnici 1933. godine i sjeća se jednog igrališta koje je bilo izgrađeno za Banovine Hrvatske, tj. vjerojatno 1939. godine, negdje u današnjoj Ulici Ante Starčevića u Koprivnici. Uz to, postojalo je još jedno igralište na prostoru današnjeg sajmišta i to, prema sjećanju profesorice, u onom dijelu gdje se prodavala konfekcija od krojača koji su imali svoje radnje. Sličnog je mišljenja i povjesničar Hrvoje Petrić te smješta tadašnje igralište blizu sajmišta, uz današnju Ulicu braće Radić. Čini se da je upravo na tom igralištu nastupao ŠK Viktorija, a moguće je da je u blizini bila i zagonetna Pavličeva gostionica u kojoj su održavani sastanci kluba i planirane taktike. U razgovoru o ovoj

temi, prof. Petrić je istaknuo da je tih godina za koprivnički nogomet bila vezana stranačka politika koja se odražavala u djelovanju samih klubova.¹⁸ Preostalo je istražiti karakteristične podatke za sportska društva, kao što su boja dresova, slogani ili rekordi. No, to je prepušteno nekom obuhvatnijem djelu.

4. Društvene okolnosti u Koprivnici 1920-ih godina

Proučavajući povijest sporta grada Koprivnice i čitajući članke tadašnjih novina, čini se da su sportski klubovi bili donekle u sjeni vijesti o aktivnostima Hrvatskog sokolskog društva, tj. da je nogomet tad ipak imao manji prestiž od sportova kojima su se bavili sokolaši, uz atraktivne sletove koje su sokolska društva također redovito izvodila. Veliki naglasak u medijima 1925. godine bio je na održavanju III. hrvatskog svesokolskog sleta u Zagrebu, povodom obilježavanja 1000. obljetnice hrvatskoga kraljevstva. O samom sletu i aktivnostima oko proslava te obljetnice, novine su izvještavale skoro do kraja godine. Naredne, 1926. godine, bila je dvadeseta obljetnica prvog svesokolskog sleta održanog u Zagrebu na kojem su sudjelovali i sokolaši iz Češke, Poljske, Bugarske i Srbije.¹⁹ Bila je to i dvadeseta obljetnica osnutka lokalne sokolske župe „Preradović” koja je za to 27. lipnja priredila slet u Koprivnici. Te godine skupljan je novac za izgradnju novog sokolskog doma u Koprivnici. Iako su druge sportske aktivnosti u gradu prestale biti temom članaka u lokalnom tisku, o aktivnostima sokolskog društva nastavilo se pisati, posebno o izgradnji doma, ali to je vjerojatno odraz većeg društvenog učinka samih sokolskih društava.

Ostala koprivnička građanska društva imala su donekle bolju zastupljenost u novinama,

¹⁸ Autor zahvaljuje na ustupljenim podacima.

¹⁹ Sokol. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2025. Pristupljeno 29. 7. 2025. <<https://enciklopedija.hr/dlanak/sokol>>.

¹⁷ <https://nkbjelovar.hr/povijest-nk-bjelovar/>

ali i te vijesti bile su pod sjenom općeg lošeg raspoloženja vezanih za gradske prilike koje su dovele do koprivničke krize vlasti u narednim godinama.²⁰ U više članaka je izražavana zabrinutost oko navodnog moralnog posrnuća društva, a isto tako, vrlo često je bilo vidljivo žaljenje za prošlim vremenima u bivšoj državi. Uredništvo Koprivničkih novina na više je mjesta istaknulo da je ovaj tjednik bio neovisan list te da odabirom članaka za novine ne želi stajati na bilo kojoj političkoj strani, ali ipak se osjeti blaga podrška pojedincima i organizacijama koji su se postavljali kao skeptični ili opozicijski vlastima Kraljevine u Beogradu. Odraz spomenute krize vidljiv je u vrlo negativnom stavu uredništva ili čak i javnosti prema tadašnjem gradonačelniku Ivanu Kraljiću, lokalnim članovima Hrvatske seljačke stranke i braći Radić, inače vrlo popularnoj i uspješnoj stranci i političarima toga vremena.

Moguće je da argument o problemu s pridjevom hrvatski u imenima klubova nije sasvim utemeljen, s obzirom na to da je i ime kluba Victoria ponekad pisano u više varijanti pa čak i kao H.Š.K. Ipak, nastojanje da se potisne isticanje nacionalnih naziva organizacija ipak je postojalo. To u nekoj mjeri potvrđuje razvoj sokolskog društva. Rad sokolskih organizacija obnovljen je nakon Prvog svjetskog rata unutar novog Sokolskog saveza Srba, Hrvata i Slovenaca, osnovanog 1919. godine u Novom Sadu. Godine 1920. je savez preimenovan u Jugoslavenski sokolski savez. Zbog nezadovoljstva prouzročenoga stanjem u takvoj jedinstvenoj organizaciji, 1922. godine Hrvatski se sokol ponovno osamostalio.²¹ Nakon uvođenja šestosiječanjske diktature 1929. godine i donošenja odluke o raspuštanju tjelovježbenih organizacija s nacionalnim nazivima, osnovan je Sokol Kraljevine Jugoslavije kojem društvo Hrvatski sokol nije htjelo pristupiti te je zbog

toga i ugašeno.²²

20 ŠADEK, Vladimir (2009). Koprivnička kriza vlasti 1927. – 1929. Podravina, 8 (15), 102–116. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/77858>

21 Sokol. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2025. Pristupljeno 29. 7. 2025. <<https://enciklopedija.hr/clanak/sokol>>.

22 Sokol. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2025. Pristupljeno 29. 7. 2025. <<https://enciklopedija.hr/clanak/sokol>>.